

Paula Risikko kok ym

Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä sotaorpojen kuntouttavien palvelujen mallintamiseen (200 000 euroa)

Eduskunnalle

Sotaorvot ovat maassamme väestöryhmä, joka on kärsinyt raskaasti talvi-, jatko- ja Lapin sodan menetyksistä. Edellä mainituissa sodissa orvoiksi jäi 55 000 – 60 000 lasta. Osa lapsista menetti molemmat vanhempansa.

Sotaorpoja on elossa arviolta 15 000. Heidän keski-ikänsä on 84 vuotta.

Vanhemman tai jopa molempien vanhempien menetys sodan olosuhteissa on ulottanut vaikutuksensa sotaorvon aikuisuuteen ja jopa vanhuuteen asti. Lapsuuden negatiiviset kokemukset aiheuttivat pysyviä jälkiä lapsiin ja nuoriin. Pitkäaikaisen muistin tallentamina ne ovat vaikeuttamassa vanhuuden hyvinvointia. Mm. viimeaikainen tutkimus on tuonut esiin lapsen käsittelemättä jätettyjen traumaattisten kokemusten pitkäkestoiset seuraukset.

Negatiivisia ulkoisia tekijöitä sotaorpojen lapsuudessa olivat mm. köyhyys, koulukiusaaminen, syrjintä ja turvattomuus. Sotaleskille lankesi vastuu asumisesta, elannosta ja lasten tulevaisuudesta. He eivät aina pystyneet tukemaan lapsiaan riittävästi. Sotaorvot oppivat vaikenemaan. He joutuivat myös aivan liian varhain kantamaan vastuuta perheen toimeentulosta.

Sotaorvot poikkeavat ikäisistään sotasukupolven edustajista, sillä sodan jäljet näkyvät heissä sekä psyykkisen että fyysisen toimintakyvyn heikentymisenä ja siitä johtuvina ongelmina.

Rahoitusta haetaan Kaatuneitten Omaisten Liitto ry:n hallinnoimaan hankkeeseen, jonka tavoitteena on tukea sotaorpojen aktiivista ja toimintakykyistä elämää kotona ja purkaa sodan aiheuttamia traumoja vertaistuen ja tunnetaitotyöskentelyn avulla.

Toteutettava hanke pohjautuu Sotaorpojen tuki -projektin sekä syksyllä 2024 toteutettavan kuntoutuspilotin kokemuksiin. Hankkeen keskiössä on tunnetaitotyöskentely, yksinäisyyden ehkäisy ja fyysisen kunnon ylläpito sekä kuntoutujan omien voimien hyödyntäminen osana kuntoutusprosessia.

Hankkeessa testataan ja mallinnetaan ns. hybridikuntoutuksen mallia. Mallissa on 2–3 päivän aloitusjakso kuntoutuspalveluja tuottavassa yksikössä. Alkujaksolla tehdään lähtötason arviointi, luodaan tavoitteet kuntoutukselle sekä ryhmätoiminnan avulla vahvistetaan kuntoutuksen vertaistuellisuutta ja osallistujien tunnetaitoja. Alkujaksoon kuuluu myös fyysisen toimintakyvyn tu-

Talousarvioaloite TAA 305/2024 vp

kemista. Kuntoutujille on 1—2 kotikäyntiä, joissa selvitetään kotona selviytymistä ja luodaan yksilöllinen ohjelma toimintakyvyn tukemiseen helppojen itse toteutettavien toimintaharjoitteiden avulla. Kuntoutusjakson lopussa on 1—2 päivän jakso kuntoutusyksikössä, jonka yhteydessä toteutetaan toimintakyvyn loppumittaukset, jotta saadaan näkyviin toiminnan vaikuttavuus.

Hankkeessa hyödynnetään Kaatuneitten Omaisten Liiton asiantuntijuutta, yhdistysverkostoa tiedottamisessa sekä tehdään yhteistyötä ammattikorkeakoulujen/Turun yliopiston kanssa vaikuttavuuden raportoinnin osalta.

Vaikuttavuuden osoittamiseen käytetään validoituja tutkimusmenetelmiä, joita testataan kuntoutuspilotin aikana. Pilotissa tehtävät tutkimukset ovat osa sotaorpoihin liittyvää Memor-tutkimusta, jonka tutkimusryhmän muodostavat professori emerita Sirkka-Liisa Kivelä, professori Päivi Korhonen, professori Maria Nuotio ja sosiologian dosentti Anne Puuronen.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että eduskunta lisää 200 000 euroa momentille 33.03.63 sotaorpojen kuntouttavien palvelujen mallintamiseen.

Helsingissä 4.10.2024

Paula Risikko kok
Timo Heinonen kok